

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

De Nono Modo terminandi processum fidei in casu relapsi poenitentis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

difficulus fieri debet dispensatio, inter quas illa potissima est, quia multum potest gestatibus prodesse propter verecundiam: vnde si patienter eam tolerant, valde erit illis meritoria. huc accedit quoniam huius etiam vestis, seu sacri gestatio multum est apta ad agendam facilius quamlibet penitentiam. vnde de Simancam de catholica institutione titu. 47. numero 10.

Iam quod hic refert Eymericus de non concedenda facile dispensatione in deponendis crucibus, locum etiam habet cum crucibus penitentium suspense sunt in ecclesiis illis, in quarum parocis habitabant illi: neque enim inde facile debent amoueri, immo si vetustate labantur, renouanda sunt, inscriptis nominibus illorum, quorum palliamenta fuerunt, vt extent in perpetuum ea signa & monumenta impietatis, & eo horrendo & formidando infamie spectaculo homines a committendo tam graui scelere auocentur. neque hoc est recens inuentum, vt alibi plenius dixi. interim videto Simancam de cath. instit. tit. 47. numero 13.

Tametsi vero Eymericus difficulter dispensari dicat: at non ait nullo modo dispensari. veru causa ad hanc dispensationem concedendam magna concurrere debent, possuntque dispensationem hanc concedere iure communi quilibet Inquisitores per textum in c. vt commissi. §. illorum. de heret. lib. 6. quod & velle videtur hic Eymericus. atque hoc sententia vera est. Iacobus tamen Simancas de cath. instit. tit. 47. nu. 12. asseruit, inquisitores ipsos non posse moderare tempus praefinitum ad hunc vestitum ferendum; cuius sententia in solis Hispanie inquisitoribus locum habet, cum ibi hoc sit reseruatū inquisitori generali: sed nos communis iuris regulas sequimur, nec priuatas Inquisitionum sanctiones velut leges generales & vbiq; obseruandas putamus, tametsi illis vtendum velut aequis & iustis saepe moueamus, vt in praefatione operis docuimus.

Hoc tamen addiderim, tutissimū mihi videri, ut ceteri Inquisitores antequam in depositione crucū dispensent, consulant Sacrosanctae & generalis Romanae Inquisitionis Senam, expositis breuiter causis cur ea dispensatio facienda videatur: quamuis vbi inuisissima visa fuerit, per se id efficere possint.

Propter quod cum eis cautius est agendum; nec sunt facilliter a carcere liberandi, & cetera. Hic locus de secundo genere conuersorum, videlicet eorum, qui sero & tarde post multas admonitiones reuertuntur, diligentissime est obseruandus ob pericula, quae hoc ipso loco recenset auctor: quod videtur accepisse ex Concilio Biterrensi c. 23. vbi ita scriptum est: Curetis tamen vt talibus immurandis, fiant iuxta Sedis Apostolicae ordinationem teparate & occulte camerulae, sicut fieti poterit in singulis ciuitatibus dioecesium corruptarum, vel alterutrum, vel se vel alios peruertere nequeant. habemus ibi. Sed de hac re plura sumus dicturi in sequentibus, ex quibus hic locus amplius illustrabitur. adde Alberinum in repetitione c. quoniam. de heret. li. 6. q. 12.

Iure communi quilibet Inquisitor dispensat in depositione crucum.

Qui difficulter conuertitur, difficile sunt a carcere perpetuo liberandi.

A De nouo modo terminandi processum fidei in casu relapsi penitentis:

Onus modus processum fidei terminandi & finiendi est, quando delatus de haeretica prauitate, processus meritis diligenter discussis, cum bono consilio in iure peritorum, reperitur confessus haeresim & penitens, sed relapsus realiter; hoc est quando delatus ipse consistitur iudicialiter coram Episcopo & Inquisitore alias se abiuuasse omnem haeresim, & ita legitime reperitur, & post credidit illi tali haeresi seu errori, vel quod ipse aliter aliquam haeresim abiuuauit, & post redijt, & credidit in eadem: Sed post adhaerens consilio saniori, penitet, & edit catholice, & reuertitur ad Ecclesiae vnitatem: Tali enim non sunt, si humiliter petat, deneganda Penitentia & Eucharistiae sacramenta: sed quantumcunque peniteat, nihilominus vt relapsus est tradendus brachio seculari, vltimo supplicio ferendus: hoc autem intelligitur vbi reperitur quod abiuuauerit tamquam deprehensus in haeresi, seu tamquam suspectus de haeresi vehementer, non autem leuiter tantum.

Circa autem istum talis practica est seruanda: Nam concluso in consilio peritorum maturo pariter & digesto, & si oportuerit replicato, quod praedictus delatus de iure est relapsus, Episcopus & Inquisitor mittet ad dictum delatum relapsum in carcere inclusum, duos vel tres probos viros, & praesertim religiosos, vel clericos fidei zelatores, eidem relapsio non suspectos seu ingratos, sed familiares & gratos, & isti intrabunt ad eum ea prata hora competentem, & loquentur sibi de contemptu mundi, & miseris vitae praesentis, & gaudio ac gloria paradisi. Et demum his praemissis indicabunt sibi ex parte Episcopi & Inquisitoris, quod non potest euadere mortem temporalem, & ideo quod curet de salute anime suae, ac disponat de peccatorum suorum confessione, ac sacramenti Eucharistiae receptione: & isti frequentabunt eum, inducendo illum ad penitentiam & ad patientiam, confirmantes eum pro viribus in catholica veritate, taliter vt ipsum diligenter faciat confiteri, ac conferri eidem petenti humiliter Eucharistiae sacramentum: nam huiusmodi sacramenta non sunt talibus deneganda, iuxta c. Super eo. de haeret. lib. 6.

Quibus sacramentis receptis, eoq; bene disposito ad salutem iudicio praedictorum; post duos vel tres dies, in quibus per praedictos in fide catholica confirmetur, & ad penitentiam patientiamque inducatur; Episcopus, & Inquisitor mandabunt Balliuo loci, vel Potestati curiae secularis, quod die tali & hora, scilicet non festina, sit cum sua familia in tali platea seu loco, extra ecclesiam tamen, ad recipiendum de foro suo quendam relapsum, quem ipse Episcopus & Inquisitor tradet ei, & nihilominus quod die praefixa de mane seu praecedenti, faciat publice praenotari per ciuitatem seu locum in locis illis seu vicis, in quibus praenotationes

rationes alia communitur cōsueverunt fieri, q̄ tali die, & hora, & in tali loco Inquisitor pro fide sermone faciet, & q̄ Episcopus, & Inquisitor condemnabunt quendam relapsū in hereticam prauitatem: tradendo eum curiē seculari.

Considerandum ē autē hic est, quod iste, qui sic relapsus est, si fuerit in sacris ordinibus constitutus, vel aliās sacerdos, vel cuiuscunque ordinis seu religionis obumbratione fuscatus, ante quā tradatur, est totius ecclesiastici ordinis prerogatiua nudandus, & sic omni beneficio, & officio ecclesiastico spoliatus, relinquatur secularis arbitrio potestatis, animaduersione debita puniendus: vt in c. Ad abolendā. §. presentis. de hære. Cū igitur talis est à suis ordinibus degradandus, & curiē seculari relinquendus, Episcopus cōuocet prelatos, Abbates, & viros religiosos suæ diocesis: quia licet non olim, nūc tamen solus Episcopus cū prelati, & alij viris religiosi, & peritis suæ diocesis potest in sacris ordinibus constitutū degradare, cum est relinquendus brachio seculari, vel p̄petuō immurandus p̄ hereticam prauitatem, iuxta c. Quoniā. de hære. lib. 6.

Adueniente autem die præfixa pro degradando relapsū, si fuerit in sacris ordinibus constitutus, ac tradendo brachio seculari, aut relinquendo, si fuerit laicus, ad audiendam diffinitiuam sententiam assignata in aliqua platea seu loco extra Ecclesiam, populo cōgregato, & facto sermone per Inquisitorem, ac ipso relapsū inibi in alto constituto, & præsentē curiē seculari: si degradandus ipse relapsus fuerit, ipse Episcopus in Pontificalibus indutus, & prelati suæ diocesis eidem assistentib. ipsum degradandū corā eis existentem, & indutum ac dispositum sicut si deberet in suo ordine ministrare, à suo ordine degradabitur, & à superiori ordine incipiendo, & degradatum vsq; ad infimum. Et sicut conferēdo ordines vtitur Episcopus verbis ad hoc ecclesiam ordinatis: ita degradando in qualibet depositione, & casulæ, & stolæ, & sic de alijs. poterit vt aliquibus verbis contrarijs primis. Quā quidem degradatione facta, vbi fienda sit, per modum, secundum quem de iure, seu consuetudine est fienda: Inquisitor mandabit notario seu religioso vel clerico, quod legat sententiā: quæ sententiā, siue fuerit relapsus laicus, siue clericus degradandus, feretur per modum tenoris sequētis.

Forma ferendæ sententiæ contra eū, qui in heresim est relapsus, sed penitens, & vt relapsus traditur curiē seculari.

NOS N. miseratione diuina Episcopus talis ciuitatis, & frater N. ordinis Prædicatorū Inquisitor hereticæ prauitatis in terris talis domitioni subiectis, à sacra sede Apostolica specialiter delegatus.

ATTENDENTES legitimè informati, quod tu talis de tali loco, & talis diocesis, fuisti coram nobis, si ita fuit, seu corā talibus Episcopo, & In-

A quisitore delatus de tali heretica prauitate seu talibus, explicentur, in quibus heresibus vt legitimè fuit compertum, fuisti confessione propria deprehensus, ac etiā testibus conuictus, & quod in illis perstiteras tanto tempore animo indurato, dicatur prout fuit, sed post adharēs (vt videbatur) consilio saniori, illas hereses in tali loco, publicè abiurasti, abnegasti, & reuocasti in forma Ecclesiæ consueta, propter quæ prædicti Episcopus & Inquisitor credētes te veraciter cōuersū ad gremium ecclesiæ sanctæ Dei, te ab excommunicationis sententiā, qua constructus tenebaris, absolūtes (si tamen de corde vero, & fide nō ficta reuersus esses ad sanctæ Ecclesiæ vnitatē) iniunxerunt tibi penitentiam salutarem. Verū post omnia supradicta, & tot annorum curriculum tā elapsis, nunc nouiter iterum delatus nobis fuisti, & extitisti, quod iterū incideras in tales hereses abiuratas, explicetur. Nosque, licet displicēter, de te talia audissemus, tamen iustitia nos cogēte, descendimus ad inquirendum, testes examinādū, teq; vocandū, & interrogandū medio iuramento, necnon ad omnia, & singula faciēda, quæ per nos fienda erant secundum canonica instituta: Sanè cum vellemus præsentē causam sine debito terminare, solēne consilium tā in theologia facultate, quàm in iure canonico, & ciuili peritorum, iussimus congregari, & habito prædicto cōsilio maturo pariter, & digesto, in & super omnibus, & singulis actis, & actitatibus, ac visis & diligēter discussis processibus meritis, & omnibus, & singulis actis, & actitatibus, aqua lance libratim, prout heri exigebat, reperimus legitimè tam per testes, quàm per propriam tuam confessionē iudicialiter receptā, quod reincidisti in hereses abiuratas: Nā reperimus, quod talia & talia dixisti, vel fecisti, explicetur omnia, propter quæ & merito, de prædictorum cōsilio te habuimus, & habemus pro relapsū iuxta canonica instituta; quod dolenter referimus, & referendo dolemus; Sed quia ad informationem nostrā, & proborum virorū catholicorū, diuina gratia inspirato, iterū es reuersus ad gremium Ecclesiæ, & ad eiuſdē vnitatē, prædictos errores, & hereses detestando, & credendo catholicè, fidemq; catholicā protestādo, admisimus te ad recipiendū Penitentiam, & Eucharistiā petita per te humiliter ecclesiasticæ sacramenta: prout relapsus penitentibus, & humiliter petentibus, cōcedunt canonice

† sanctiones. Verū cū ecclesia Dei, in te circa te non habeat ultra quid faciat, eū ita misericorditer se habuerit erga te (vt prædiximus) & tu illa abusus fueris in abiuratas hereses incidēdo: ea propter, nos Episcopus, & Inquisitor iudices ante fati sedētes pro tribunali more iudicū iudicātū, sacrosanctis Euangelij positos corā nobis, vt de vultu Dei iudicū nostrum prodeat, & oculi nostri videant æquitatē, habētēque præ oculis solum Deum, & sanctæ fidei irrefragabilē veritatē, ac extirpationē hereticæ prauitatis: te talē hoc loco, die, & hora tali, tibi ad audiendam diffinitiuam sententiā in antea assignatis, sententiā iudicamus esse veraciter relapsū in hereticam prauitatem, licet penitentem, & vt veraciter relapsū

† cap. A confatus, §. 1. & 2. de hære. lib. 6.

† cap. Super eo, de hære. lib. 6.

† Iuxta c. No
uimus; de ver
bo, sign.

plum in eandem, de foro nostro ecclesiastico te
proicimus, & relinquimus, seu brachio seculari
tradimus. Rogamus tamen & efficaciter di-
ctam curiam secularem, quod circa te, circa san-
guinis effusionem, & mortis periculum senten-
tiam suam moderetur.

Et tunc Inquisitor conferat indulgentiam co-
suetam, scilicet quadraginta dierum, omnibus, qui
eius sermone interfuerint, & sententia ant edictis:
& notificet (vt supra alias dictum est) quod omnibus,
qui dederunt auxilium, consilium, & fauorem, vt
dictus relapsus ad fidem conuerteretur, confert
dominus noster Papa tres annos de indulgentia:
& sic Episcopus, & Inquisitor recedant, & curia
secularis suum officium exequatur.

200 Attendendum est tamen, quod quamuis Episco-
pus, & Inquisitor debeant esse summo opere dili-
gentes, & per se, & per alios facere, vt relapsus
peniteat, & ad fidem catholicam reuertatur: ta-
men postquam penituerit, & conclusum fuerit
in consilio, quod licet peniteat, nihilominus veraci-
ter est relapsus, & vt talis tradendus est brachio
seculari ipsi personaliter, quod tali sententia debet
plectendum ad impenitentiam, quam ad patientiam:
nec ex tunc, nec ante sententiam, nec post, eum
sibi faciant presentari, vt non moueatur animo
contra eos, quod in casu tali mortis diligentius est
cauendum; sed (vt est dictum) mittant ad eum
aliquos probos viros, presertim religiosos, seu cle-
ricos ei non ingratos, qui futuram sententiam at-
que mortem infligendam indicent, cum in fide con-
arment, ad penitentiam exhortentur, & post sen-
tentiam eum allocient, & consolentur, & cum eo
exorent, & ab eo non recedant donec spiritu red-
diderit Creatori: qui tamen sint cauti, & auisati,
ne quid agant, seu dicant, propter quod re-
lapsus morte praeueniatur, & ipsi efficiantur irre-
gulares, & vnde deberet meritum reportare, de-
ferant secum poenam, pariter atque culpam.

Considerandum etiam est, quod tales sententiae
tradendi aliquem curiae seculari non consueue-
runt fieri die festiui, vel solemni, nec in Eccle-
sia, sed extra in aliqua platea: quia sententia est,
quae ducit ad mortem, & honestius est, quod fe-
ratur in die feriali, & extra Ecclesiam, cum dies
festiui, & Ecclesia sint Domino dedicata.

COMMENT. XLV.

Refert Tabiësis in summa verbo, Inquisitor.
§. 21. & 22. Locatus in fine operis iudicia-
lis, in forma sententiae contra confessum, & peni-
tentem, sed relapsum, & Iacobus Spregerius in ma-
leo maleficarum, 3. par. 9. 28. Repertorium Inquisi-
torum verbo sententia. §. sequitur sententia condē-
natoria, & Syluester de strigibus, lib. 3. c. 4. p. 100
xi. ac de relapsis quidem copiose Emericus parte,
2. q. 58. vbi diximus, quae hoc loco non sunt inutili-
ter iterum repetenda.

Nym. 197.
D. breuiter
quidem vt

a Circa autem istum talis practica est seruan-
da. Quicumque post Emericum de haereticorum pe-

nis scripserunt, in hoc consilio eum sunt penitus se-
cuti: quamuis magna ex parte tacito huius aucto-
ris nomine laudat tamen Campegius apud Zan-
num c. 16. versic. relapsus recipiatur, ac plane val-
de consentaneum est rationi, vt tam diligens opera
adhibeatur ad conuertendum relapsum, priusquam
curia seculari tradatur, ne anima eius ex hoc sacu-
lo migratura, qua cunctis rebus est praeferea. I. San-
cimus. C. de sacro. Ecclesiis. naufragium faciat. Ad
haecque in principio huius modi tradit Emericus
& de tradendo relapsio licet penitente curia secula-
ris, & de concedendis ei Penitentia, & Eucharis-
tia sacramentis iterum repetit infra in hac par. q.
99. & 100. quibus locis nonnulla addidimus.

b Quod die tali, & hora scilicet non festiua, sit
cum sua familia in tali platea seu loco, &c. Duo
videtur praecipere Emericus: primum, quod relap-
sus non est tradendus curiae seculari in die festo, se-
cundum, negotium tale non esse peragendum in Ec-
clesia, sed in aliquo alio loco non consecrato seu reli-
gioso, & vtriusque huius dicti refert causam auctori
in fine huius modi, nu. 200. vers. considerandum.

Quatum ad primum attinet, scio equidem in nud-
tis Europae vrbibus obseruari hanc Emerici doctri-
nam: nam cum Inquisitores haereticos prauitatis aut
relapsos, aut impenitentes tradunt curiae seculari,
id non faciunt in die festiua, sed in alio; idque duobus
etiam vel tribus diebus antequam reus coburatur,
solet e domibus, seu carceribus Inquisitorum ad car-
ceres iudicum secularium transferri: in quo nolo
laudabilem, & consuetam cuiuslibet inquisitionis
consuetudinem immutari, dummodo reus criminis
iuste supplicio afficiatur.

Verumtamen hoc liberè dicam, multum mihi pro-
bati earum inquisitionum ritum, in quibus huiusmo-
di sententiae in diebus festiuis solent pronuntari. cum
enim (vt pulchre docuit Ioannes And. in c. vt com-
missi, de heret. lib. sexto, & dixi supra super sexto
modo processum terminandi. §. adueniente autem
die.) expediat multitudinem populi congregari ad
videndos reorum cruciatos, & poena, vt inde dis-
cant timere homines, & a malo committendo auo-
cari; valde conueniens videtur fieri hec et publice,
& in diebus festiuis, cum maior tunc adsit conuen-
tis populi multitudo.

Certe in Hispania publica fidei actio in dieb. fe-
stiuis solet celebrari, fortassis ob praesatam rationem:
idque eo ritus, quem praescripsit instructio Madrili-
na anno MDLXI. c. 77. in hac verba a nobis lati-
na reddita: Vbi reorum processus conclusi fue-
rint, & ordinatae sententiae, Inquisitores diem fe-
riatum, in quo fiat publica fidei actio, assignabunt
quem diem, significabunt capitulis Ecclesiae, &
consistorio ciuitatis, & vbi fuerit Regius Sena-
tus, intimabitur etiam praesidi, & auditoribus, qui
omnes inuitabuntur, vt fidei actione comiteant,
iuxta consuetudinem cuiusque loci, eurent autem
Inquisitores, vt hec tam commodo tempore fiant,
vt executio sententiarum eorum qui tradendi
sunt curiae seculari, possit fieri de die ob euitanda
inconuenientia. haec ibi.

Ingenue fatebor quod sentio, haec mihi magnoope-
re probantur: licet enim enim ita res haec celebra-
tur

in Hispania, videre, horrendum, ac tremendum spectaculum, & quasi imaginem futuri iudicij, quo nihil esse potest ad terrorem incutiendum in hac causa aptius & accommodatius, ex quo ingentia commoda consequuntur.

Quantum vero ad alterum caput spectat: An scilicet, actio fidei in Ecclesia celebrari debeat, eo praesertim tempore, quo vel relapsi vel impenitentes sunt tradendi curiae seculari, Emericus tamen hoc loco, tum in fine huius modi, extra Ecclesiam gerendum hoc contendit: quoniam sententia est, inquit, que ducit ad mortem.

Verum doctissimus, & multis nominibus uenerandus Martinus ab Azpilcueta doctor Nauarrus in enchyridio seu manuali de oratione et uerbis canonicis impresso Romae an. Domi. MDLXVIII. c. 5. dum hanc ipsam questionem tractat suam Praesertim Pauli Constantis Ferrariensis sacri Palatii Magistrum, rationibus non vulgaribus uere contendit contra Ecclesiam posse hoc tractari, contra quam hic uult Emericus: cui sententia ob eandem illas rationes censeo subscribendum. hoc unum addiderim, commodissimum esse ob rationem paulo antea a me allatam ex Ioan. And. ut in ampla & late patenti platea seu foro, ac in praesentis tabulatis haec celebraretur, ut cunctis populis facilius haec & apertius inueniatur. raro enim tam commode uidentur huiusmodi spectacula intra Ecclesias, quam in late patenti platea ac plateis: et propterea in Hispania extra Ecclesiam solent huiusmodi publice fidei actiones celebrari, ut optime adnotauit idem Nauarrus praecitato loco, in fine eius capituli.

Cosiderandum autem hic est, quod iste qui se relapsus est, si fuerit in sacris ordinibus constitutus, &c. antequam tradatur, est totius ecclesiae fidei ordinis prerogatiua nudandus. Eadem ferme repetit de degradatione Emericus in modo sequenti.

Quoniam uero hic locus proprius est hinc disputationi, nec alibi tradidi, ut plurima huius Directorij loca illustrentur, dicendum est mihi breuiter de degradatione.

Franciscus Duarenus homo satis eruditus, sed parum prius lib. 1. de sacris Ecclesiae ministerijs, c. 2. uix sibi persuadet morem hunc tradendi clericos ex auctoritate curiae seculari, ueteribus notum fuisse, quasi recens putet inuentum: ceterum nos qui nihil temere in Ecclesiam introductum consistemus, uel in moribus componendis, uel in delictis coercendis, uel in reuocandis credimus: nec esset laboriosum, aut difficile ostendere rem aliter se habere, quam homo ille suspicatur. de hac ergo ex auctoritate, & seculari curiae traditione, manifestissime loquitur c. de gradat. de penis. li. 6. & retulit Emericus sup. p. 2. in quo singulariter praescribit ritus degradationis.

Olim autem cum deponendi uel coercendi essent religiosi, ce. ut us quidam numerus indicum postulabat, nam ad audiendum Episcopum duodecim Episcopi: ad presbyterum sex Episcopi: ad Diaconum tres Episcopi requirebantur, cap. si quis tumidus. et c. felix. 15. q. 7. Concilium Triburien. c. 10. At quia in casu haereticis de quo nunc agimus ad exauctorandum religiosum iam per iudices fidei indicatum diffinitur tot Episcopi conuenire poterant, ideo in cap.

A quoniam. de heret. lib. 6. relato ab Emerico supra par. 2. Gregorius nonnulli salubriter cauit, ut solus Episcopus clericum in quibuscuque sacris ordinibus constitutum, degradare posset, conuocatis abbatibus, alijsque prelati, & religiosi personis: quod etiam obseruauit hoc ipso loco auctor.

Demum concilium Tridentinum sess. 13. de reformatione, c. 4. qualiter posset clericus etiam presbyter, & per quos degradari praescripsit luculenter. id quod breuitatis gratia omittimus, cum cuius sit obuium, & patens.

B Quod si cetera omnia ad degradationem spectantia, nosce cupis, ea tradunt copiose Julius Clarus in pract. crimi. 5. fin. q. 39. uers. scias autem cum alijs quot sequentibus. & quaest. 74. Tabien. Syluester Angelus in Sum. uerbo, degradatio. Repertorium Inquisitorum, & Locatus in opere iudiciali uerbo, degradatio. eleganter Conradus Brunus li. 4. de haer. c. 13. & Ioannes Roias in singularibus fidei singula. 48. & Simancas de cath. insti. tit. 36. nu. 69. & 70. & alij plerique.

Ex his colliges duplicem esse degradationem, unam verbalem, actiualem alteram, per textum in dict. c. degradatio. de penis li. 6. & uerbali degradatione est, quando Episcopus pronuntiat sententiam contra clericum, per quam priuatur illum ordinibus clericibus, seu uerius ordinu ministerio siue executione, cuius formam habes in pontificali.

Actualis autem est, cum clericus non modo per sententiam priuatur, uerum etiam actualiter et personaliter priuatur, exuitur, seu spoliatur ordinibus ecclesiasticis. Ita Julius Clarus in pract. crimi. q. 74. & hanc proprie dicimus degradationem: nam prima illa uerbale, potius depositionem uocamus, tamen si quandoque Doctores degradationem appetit, ut optime praecitato loco adnotauit Iulius Clarus.

In crimine haereticis actualis degradatio locum habet, & de ea loquitur hoc loco Emericus, cuius formam inuenies etiam in Pontificali, & quicquid ad eam exigitur, copiosissime docuit Arnaldus Albertinus in repetitione c. quoniam. de heret. li. 6. denique quo ritus sit, singulatim tradit textus in c. degradatio. de penis. lib. 6. relato apud Emericum supra. part. 2. qua uelut facilia & obuia consulto omitto.

Nunquid autem solus Inquisitor possit declarare clericum haereticum degradandum, quaestio est non vulgaris quam disputat Albertinus in dict. c. quoniam. de heret. lib. 6. q. 7. nu. 4. ubi asserit id posse solum Inquisitorem, ubi Episcopus fuerit negligens, cui propterea subscribo, quoniam cum id possit Episcopus per textum in c. ad abolendam. §. praesenti. de heret. idem quoque poterit Inquisitor: namque paria sunt, paris uirtutis indicantur, ut optime dicit Alberticus in l. de quibus. C. de legibus. manifestum est autem Inquisitorem in hoc crimine aut maiorem, aut saltem parem, habere cum Episcopo iurisdictionem.

Qui tamē sint cauti, & auisati, ne quid agant seu dicant, propter quod relapsus morte praueuiatur, & ipsi efficiantur irregulares. An. 200. usque ad finem huius noni modi terminandi fides praecipuum, quatuor potissimum documenta tradit Emericus.

Solus episcopus potest degradare, & qualiter.

De degradatione qui scripserint.

De gradatio duplex, uerbali, & actuali.

In crimine haereticis actualis degradatio locum habet.

An solus Inquisitor pronuntiet clericum haereticum degradandum.

vicus. Primum, ad iudices violata religionis spectat; quod est omnino obseruandum: duo postrema que incipiunt ibi: Considerandum etiã est. a nobis sunt explicata paulo antea hoc ipso loco. §. quod die tali, & hora tertium ad eos attinet, qui hereticum relapsum penitentem comitantur, & exhortantur, vt patienter mortem sibi infligendam ferat.

Quid cauere debeat, qui comitantur afficiendũ vltimo supplicio, ne fiat irregularis.

In quo hoc sentit Emericus: Qui dant causam dictis vel factis, vt is qui trahitur ad supplicium celerius moriatur, irregulares efficiuntur: quam ob rem diligenter precauere debent, ne talem committant.

Hæc Emerici doctrina vera est, et communiter recepta, quam tradidit primum Beatus Antonius 3. p. tit. 28. c. 2. §. 5. quem sequuntur Tabiensis in summa verbo, irregularitas. 3. §. 13. & Martinus Navarrus in Manuali seu Enchyridio. Confessorio rum, c. 27. tit. de irregularitate. Syluester verbo, homicidium. 3. q. 2. vers. Tertium similiter est irregularis. & alij si quis ergo horretur condemnatum vt caput carnifici offerat, aut in furcariam scilas. ascēdat: aut carnifici dicat, vt ita apter vindicem gladium, vt vno ictu reum iugulet, ne pluribus ictibus feriat, aut his similia faciat, vel dicat, seu persua deat, vnde celerius mors consequatur, quamuis sub secuta fuisset, etiamsi hæc facta vel dicta nõ intercessissent, planè irregularitatem contrahet.

Neque excusabitur propterea, quod dicit se dare opera rei licite, & condũuare, vt malefactores puniantur: aut si dicat, quod quamuis ipse hæc non dixisset vel fecisset, nihilominus is reus erat moriturus: his enim non obstantibus irregularitatem contrahet. ita Tabiensis præcitato loco, & idem Tabiensis verbo, irregularitas. 1. §. 4. ex quibus constat diligenter esse obseruandum hoc Emerici documentum, & veram esse eius doctrinam: quo qua facit textus in c. si quis iudicem. 50. dist. in.

De decimo modo terminandi processum fidei per condemnationem heretici impenitentis non relapsi.

201

Decimus modus processum fidei terminandi & finiendi est, quando de latas de heretica prauitate, processus meritis diligenter discussis cum bono consilio in iuris peritorum, reperitur confessus hæresim, & impenitens, nõ tamen relapsus: & hoc est, quando ipse delatus ore proprio iudicialiter cõfiteatur, se credere aliqua, q̄ sunt hæreticalia planè, & ea defendit, & informat per Episcopũ, & Inquisitorem, quilla sunt hæreticalia, non vult eis credere, immo corã eis defendit, nec vult ad eorum mandata illas heresabiarare, nec abnegare, seu reuocare: immo persistit in eis, & sustinet animo pertinaci, & nõ inuenitur quod vnquam abiurauerit aliquã hæresim, seu errorem: talis, quamdiu sic in pertinacia proposito perseverat, est veraciter impenitens hereticus, non relapsus.

Circa istum talis practica est seruanda. Talis & tenebitur in carcere firmo, bene cõpeditus, &

catenatus, ne possit euadere, & alios inficere, nullus intrabit ad eũ, nec loquetur sibi, nisi custodes, qui sint probi viri, & de fide nõ suspecti, nec faciles decipi: frequenter Episcopus, & Inquisitor modo cõiunctim, modo diuisim eum sibi facient præsentari, & informabunt de veritate fidei, & falsitatis illorum articulorum, in quibus stat animo perunaci, adducendo auctoritates sacre scripture. Et si possunt eum conuertere ab erroribus, bene quidem; si non, interroget eũ, in quo funder se, & videantur eius rationes, & auctoritates, & soluatur sibi, ac destruat ei fundamenta sui erroris. Quod si diu informatus acquiescere noluerit catholice veritati, assignetur ei decem, vel duodecim informatores homines litterati, de diuersis statibus, vt pote, religionum diuersarum, clericorum, & secularium iurillarum: qui simul t̄ conueniant: & eum faciant sibi frequentius præsentari, & informabunt eũ de catholica veritate, adducendo Biblia, vel alios libros authenticos ad eum, ostendendo sibi id, quod tenet, esse contra scripturam sacra, & Ecclesie determinationes, ac destruedo id, in quo se fundabat. Si autem conuerti noluerit, non festinetur, nec mox tradatur brachio seculari, & posito quod ipse petat, & instet, credendo se pati pro iustitia, & quod sit martyr: quia tales a principio sunt multum feruentes, vt comburantur, credentes statim euolare ad cœlos: quare eorum inanis petitionibus non est standum, sed sunt diu, t̄ videbunt per medium annum, vel per vnum in carcere detinendi duro, & obscuro bene cõpediti: nam vexatio frequenter aperit intellectum, & calamitas carceris: & sic sunt detinendi, & frequentius admonendi, quod in corpore, & anima cremabuntur, ac perpetuo damnabuntur, & similia. Et si videant Episcopus, & Inquisitor, quod nec propter prædictorum informationem, nec propter carceris calamitatem a suis erroribus voluerit resilire, tentent si cum aliquibus consolatorijs t̄ possent eum reducere, ponendo eum in carcere minus malo, vel camere competenti, prouiso tamen ne possit euadere: & lautius faciant sibi ministrari, & promittent, quod si a suis erroribus conuertatur, se habebunt ad eum misericorditer, & si resiliat, benedicatur Deus. Si autem per aliquot dies, sic habitus, & tractatus noluerit resilire, permittant ad eũ venire filios, si quos habet, præsertim paruulos, & vxorem, seu alios attinentes, qui eũ emolliant, & eidem in aliorũ præsentia colloquantur. Qui si tandem, nec prosperis, nec aduersis, nec minis, nec blanditijs poterit emolliri, vt resiliat ab erroribus suis, et fuerit prædicto congruo tempore expectatus Episcopus, et Inquisitor disponent se tradendum eũ, seu relinquendum brachio seculari: et mandabunt per cedulam, seu nũmũ Balliuo, seu Potestati curie secularis, quod tali die non festina, et tali hora, sic in tali loco, extra Ecclesiam tamen, eum sua familia, vbi ipsi tradent sibi quendam hereticum impenitentem, et nihilominus, quod ex parte sua faciat publice præconizare in illis vicis, seu locis, in quibus a-